

“Chỉ số hạnh phúc” trong hành trình xây dựng nông thôn mới ở tỉnh Lào Cai

Sau hơn một thập kỷ triển khai, Chương trình Mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới (NTM) đã thực sự trở thành một cuộc cách mạng toàn diện, sâu rộng, góp phần làm thay đổi diện mạo nông thôn và nâng cao đời sống người dân trên khắp cả nước - trong đó có tỉnh Lào Cai. Với đặc thù là một tỉnh miền núi, biên giới, đa dân tộc, hành trình xây dựng NTM ở Lào Cai không chỉ là quá trình hoàn thiện các tiêu chí hạ tầng hay nâng cao thu nhập, mà còn là sự chuyển biến sâu sắc trong tư duy, nhận thức và cách làm của cả hệ thống chính trị và người dân. Nhân dân đã chuyển mình từ vị trí thụ động, trông chờ sang vị thế chủ thể tích cực trong quá trình phát triển, đã coi xây dựng NTM là quyền lợi, nghĩa vụ, trách nhiệm của chính mình.

Từ một vùng đất còn nhiều khó khăn, địa hình phức tạp, điều kiện phát triển không đồng đều, đời sống của một bộ phận nhân dân, nhất là ở vùng cao, vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc thiểu số còn nhiều khó khăn, song những năm qua, tỉnh Lào Cai đã không ngừng nỗ lực vượt lên bằng nội lực, biến thách thức thành cơ hội, từng bước tạo nên những bước chuyển mình mạnh mẽ và bền vững trên hành trình phát triển NTM, trở thành một trong những điểm sáng của vùng Trung du và miền núi Bắc bộ trong xây dựng NTM.

ĐIỂM SÁNG TRONG XÂY DỰNG NTM

Trước khi sáp nhập tỉnh và thực hiện chính quyền địa phương 2 cấp, trên địa bàn hai tỉnh Yên Bái và Lào Cai có tổng số 180/272 xã đạt chuẩn NTM, đạt tỷ lệ 66,17% (trong đó, Yên Bái 115/146 xã, đạt 78,7%, Lào Cai 65/126 xã, đạt 51,5%); có 46 xã đạt chuẩn NTM nâng cao; 13 xã đạt chuẩn NTM kiểu mẫu; 07/18 đơn vị Cấp huyện đạt chuẩn và được công nhận hoàn thành nhiệm vụ xây dựng NTM đạt tỷ lệ 38,9%.

Những kết quả này đã và đang là nền tảng vững chắc cho mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội toàn diện của tỉnh trong giai đoạn tiếp theo.

Đặc biệt, sau khi hợp nhất hai tỉnh Lào Cai và Yên Bái thành một đơn vị hành chính mới, đây là cơ hội lớn để quy hoạch lại tổng thể không gian phát triển, tăng cường liên kết nội vùng, và hơn hết là định hướng lại công tác xây dựng NTM theo chiều sâu, bền vững hơn - lấy “con người hạnh phúc, cộng đồng hài hòa, nông thôn đáng sống” làm mục tiêu cốt lõi, làm trung tâm và đích đến.

CHỈ SỐ HẠNH PHÚC - MỘT THUỐC ĐO “CON NGƯỜI HẠNH PHÚC, CỘNG ĐỒNG HÀI HÒA, NÔNG THÔN ĐÁNG SỐNG”

Nhiệm kỳ 2020 - 2025, tỉnh Yên Bái - nay đã được hợp nhất thành tỉnh Lào Cai (mới) là tỉnh đầu tiên và duy nhất trong cả nước đưa chỉ số hạnh phúc vào Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh, với triết lý: “Phát triển nhanh, bền vững theo hướng “xanh, hài hòa, bản sắc và hạnh phúc”.

Theo đó, phát triển không chỉ là tăng trưởng kinh tế, mà cần hài hòa giữa vật chất và tinh thần, giữa lợi ích cá nhân và cộng đồng, giữa đô thị và nông thôn, giữa bảo tồn và phát triển. Chính vì vậy, xây dựng Chỉ số hạnh phúc không chỉ là nhiệm vụ chính trị, mà còn là giá trị cốt lõi định hướng chiến lược phát triển dài hạn của tỉnh.

Hạnh phúc là khái niệm hết sức trừu tượng. Do đó, để lượng hóa và đo lường Chỉ số hạnh phúc, địa phương đã xây dựng hệ thống gồm 3 nhóm tiêu chí chính với 36 chỉ tiêu cụ thể, liên quan đến: Điều kiện kinh tế - vật chất của người dân; Mối quan hệ xã hội, đời sống tinh thần; Các chính sách an sinh, phúc lợi xã hội, môi trường sống, chất lượng dịch vụ công và tuổi thọ người dân.

Khi nghiên cứu và đối chiếu với Bộ tiêu chí quốc gia về xã NTM giai đoạn 2021 - 2025 (với 19 tiêu chí) cũng như bản dự thảo Bộ tiêu chí quốc gia về xã NTM giai đoạn 2026 - 2030, có thể thấy sự tương đồng rõ nét với nội hàm của Chỉ số hạnh phúc của tỉnh Lào Cai, đơn cử:

Tiêu chí 1: Nâng cao sự hài lòng của người dân về cuộc sống - gắn liền với hạ tầng thiết yếu (điện, đường, trường, trạm, chợ...), chất lượng dịch vụ công, thu nhập, việc làm, nhà ở, an ninh trật tự, tiếp cận hành chính công...

Tiêu chí 2: Nâng cao sự hài lòng của người dân về môi trường sống - được thể hiện rõ qua các tiêu chí về môi trường, cảnh quan, vệ sinh, thực phẩm an toàn...

Tiêu chí 3: Đánh giá về tuổi thọ trung bình của người dân - tương thích với các tiêu chí về y tế, chăm sóc sức khỏe và chất lượng sống bền vững.

Về cách làm, để xác định Chỉ số hạnh phúc, hằng năm, tỉnh đều tổ chức khảo sát, đánh giá mức độ hài lòng của người dân đối với các nhóm tiêu chí một cách khách quan, sát thực tiễn. Từ năm 2022, tỉnh Yên Bái

Diện mạo nông thôn mới tỉnh Lào Cai. Ảnh: Cổng TTĐT tỉnh Lào Cai

trước hợp nhất đã giao nhiệm vụ điều tra, xác định Chỉ số hạnh phúc của người dân cho Cục Thống kê tỉnh để triển khai hết sức bài bản, khoa học trên phạm vi toàn tỉnh. Phương pháp điều tra, đánh giá Chỉ số hạnh phúc đã được Tổng Cục thống kê (Bộ Kế hoạch và Đầu tư trước đây) cho ý kiến thống nhất, đồng tình cao để Cục Thống kê tỉnh Yên Bái triển khai thực hiện. Có thể nói, đây là cách làm mới, đảm bảo tính chính xác do cơ quan thống kê thực hiện đối với sự hài lòng của người dân về các tiêu chí - cũng chính là thước đo chỉ số hạnh phúc của người dân trên địa bàn. Qua khảo sát trên phạm vi toàn tỉnh Yên Bái (trước hợp nhất), Chỉ số hạnh phúc của người dân năm 2020 là 54,3%; năm 2022 là 62,57%; đạt Mức 2 - Khá hạnh phúc; năm 2023 là 65,62%; năm 2024 là 66,52%.

Kết quả đánh giá không chỉ phản ánh chất lượng sống và cảm nhận thực tế của người dân, mà còn là cơ sở quan trọng để các cấp chính quyền rà soát, điều chỉnh, hoàn thiện chính sách; kịp thời phát hiện những vấn đề nổi cộm, những "điểm nghẽn" trong quá trình thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội. Đây cũng là công cụ hữu hiệu giúp nâng cao chất lượng công tác chỉ đạo, điều hành, bảo đảm các giải pháp đưa ra đều hướng tới mục tiêu cuối cùng: Nâng cao đời sống vật chất, tinh thần và sự hài lòng thực sự của người dân.

Đồng thời, tỉnh Yên Bái trước hợp nhất đã ban hành Bộ tiêu chí đánh giá "gia đình, thôn, bản, tổ dân phố hạnh phúc"; làm cơ sở thực tiễn để nghiên cứu, xây dựng mô hình "xã, phường, thị trấn hạnh phúc" và hướng tới mục tiêu xây dựng "tỉnh hạnh phúc".

Như vậy để khẳng định rằng, nâng cao Chỉ số hạnh phúc cũng chính là đích đến của quá trình xây dựng NTM. Đó là nơi mà người dân không chỉ đủ ăn, đủ mặc mà còn sống an toàn, có kết nối cộng đồng, được tôn trọng, và hạnh phúc. Đây là mục tiêu phát triển mang tính nhân văn, bền vững và toàn diện.

Trên cơ sở kinh nghiệm, cách làm hay của tỉnh Yên Bái (trước hợp nhất) về Chỉ số hạnh phúc và tỉnh Lào Cai về mô hình "Tổ tuyên vận", hiện nay, Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương đã đề nghị tỉnh Lào Cai nghiên cứu xây dựng thí điểm mô hình xã Xã hội chủ nghĩa.

Tuy đang ở giai đoạn triển khai các bước nghiên cứu xây dựng mô hình, song đây không chỉ là định hướng chính trị quan trọng, mà còn là cơ hội lớn để Lào Cai tích hợp, thử nghiệm và tiếp tục cụ thể hóa các nội dung ưu việt cũng như cách làm hiệu quả của địa phương trong xây dựng NTM kiểu mẫu, hiện đại, thực chất.

KẾT LUẬN

Hạnh phúc của người dân phải là đích đến của mọi chính sách công. Một nông thôn đáng sống, văn minh, bền vững; nơi người dân được sống đủ đầy cả về vật chất lẫn tinh thần - đó chính là bản chất cốt lõi của mục tiêu xây dựng NTM. Với những định hướng đúng đắn, sự đổi mới và điều chỉnh phù hợp thực tiễn tổ chức, vận hành bộ máy chính quyền địa phương hai cấp, tỉnh Lào Cai tin tưởng, Bộ tiêu chí quốc gia về NTM giai đoạn 2026 - 2030 sẽ trở thành khung định hướng, thang đánh giá giúp các địa phương - trong đó có tỉnh Lào Cai - tiếp tục thực hiện chương trình xây dựng NTM mạnh mẽ, thực chất và bền vững hơn; để Lào Cai phấn đấu hoàn thành mục tiêu xây dựng NTM, hướng tới xây dựng tỉnh hạnh phúc■

PHẠM ĐÌNH

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quyết định 1219/QĐ-UBND ngày 03/8/2022 của UBND tỉnh về ban hành phương án khảo sát đánh giá chỉ số hạnh phúc của người dân Yên Bái.
2. Quyết định 1929/QĐ-UBND ngày 8/9/2021 của UBND tỉnh về ban hành Tiêu chí tạm thời đánh giá "Gia đình hạnh phúc", "Thôn, bản, tổ dân phố hạnh phúc trên địa bàn tỉnh Yên Bái."
3. Quyết định 2823/QĐ-UBND ngày 10/11/2020 của UBND tỉnh về việc ban hành Bộ tiêu chí tạm thời về "Trường học hạnh phúc" trên địa bàn tỉnh Yên Bái.
4. Công văn số 726/STNMT-BVMT ngày 29/3/2024 của Sở TN&MT về việc hướng dẫn xây dựng mô hình "Công sở xanh". "Trường học xanh", "Doanh nghiệp xanh" năm 2024.